

OBSESİF KOMPULSİF BOZUKLUK TANILI HASTALARDA KRONOTİPİN SERUM SİTOKİN DÜZEYLERİ, SEMPTOM ŞİDDETİ VE İÇGÖRÜ İLE İLİŞKİSİ

Elif Nur Özervanlı¹, Tamay Seda Taşçı², Nilgün Işıksaçan², Simge Seren Kırloğlu Balcıoğlu¹

¹Başakşehir Çam ve Sakura Şehir Hastanesi

²Bakırköy Dr. Sadi Konuk Eğitim ve Araştırma Hastanesi

Giriş: Literatürde obsesif kompulsif bozuklukta (OKB) kronotipin nöroinflamasyon, semptom şiddeti ve içgörü üzerine etkisini araştıran çalışma bulunmamaktadır. Bu çalışmada, tedavi altındaki OKB tanılı hastalarda pro-inflamatuar sitokinler interlökin (IL)-1, tümör nekroz faktörü (TNF)- α , IL-6 ile bir anti-inflamatuar sitokin olan IL-10 seviyelerinin kronotiple ilişkisinin belirlenmesi amaçlanmıştır.

Yöntemler: Çalışmamıza, DSM-5'e göre OKB tanısı almış, tedavi altındaki, eşlik eden psikiyatrik bozukluğu olmayan 82 katılımcı dahil edilmiştir. Çalışma için Başakşehir Çam ve Sakura Şehir Hastanesinden 13.12.2023 tarihinde 2023-631 protokol koduyla etik kurul onayı alınmıştır. Katılımcılar, psikiyatri polikliniğinde takip edilen bireylerden ardışık olarak, randomizasyon yapılmaksızın çalışmaya dahil edilmiştir. Hastaların sosyodemografik ve klinik bilgileri kaydedilmiş; boy, kilo, kan basıncı ve bel çevresi ölçümleri yapılmıştır. Hastaların semptom şiddeti Yale Brown Obsesyon-Kompulsiyon Ölçeği (YBOCS) ve içgörü düzeyleri Brown İnançların Değerlendirilmesi Ölçeğiyle (BABS) değerlendirilmiştir. Hastalara uyku kalitesini ve kronotipi belirlemek amacıyla Pittsburg Uyku Kalitesi Ölçeği (PSQI) ve Sabahçıl- Akşamcıl Ölçeği (MEQ) uygulanmıştır.

Sonuçlar: OKB şiddetiyle IL-6 arasında negatif korelasyon saptanmıştır ($p=0.004$). IL-10 seviyesiyle uyku latansı ($p=0.026$) ve sedatif-hipnotik kullanımı ($p=0.027$) alt ölçekleri arasında

pozitif korelasyon olduğu belirlenmiştir. IL-1 β seviyesi arttıkça, öznel uyku kalitesinin azaldığı ($p=0.026$) ve alışılmış uyku etkinliğinin arttığı ($p=0.023$) saptanmıştır. İnflamatuar belirteçlerle YBOCS, BABS ve PSQI puanları arasında ilişki saptanmamıştır. Akşamcıl kronotip, kötü uyku kalitesiyle ilişkili bulunmuştur ($p=0.043$). Kronotiple semptom şiddeti ve içgörü arasında ilişki saptanmamıştır. OKB semptom şiddetiyle uyku kalitesinde azalma ilişkili bulunmuştur ($p<0.001$). Semptom şiddetiyle içgörü arasında pozitif korelasyon saptanmıştır ($p<0.001$). Çok değişkenli lojistik regresyon modelinde, YBOCS puanı, kötü içgörüyü sahip hastaların bulunduğu grupta olmayı %7.6 artıran anlamlı bir yordayıcı olarak belirlenmiştir ($p=0.040$).

Tartışma ve Sonuç: Bu çalışma, OKB'de IL-6'nın semptom şiddetiyle negatif ilişkili olduğunu göstermiştir. Akşamcıl kronotip kötü uyku kalitesiyle ilişkili olsa da, semptom şiddeti ve içgörüyü ilişkili bulunmamıştır. Uyku kalitesinin azalması, OKB semptomlarının şiddetlenmesiyle ilişkili olup, semptom şiddeti içgörü düzeyini de etkilemektedir. Çok değişkenli analizler, yüksek semptom şiddetinin kötü içgörü için bağımsız bir risk faktörü olduğunu göstermiştir. Bulgular, OKB'de kronotip ve inflamatuvar süreçlerin klinik tabloya etkisine ışık tutmakta ve ileri araştırmalara zemin hazırlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Obsesif kompulsif bozukluk, uyku kalitesi, kronotip, içgörü, inflamasyon